

Souhrnná teritoriální informace:

Andorra

Zastupitelský úřad v Madridu 26. 5. 2021 13:06

Andorra je malý pyrenejský stát, který sousedí s Francií ze severu a Španělskem z jihu.

Státním zřízením je parlamentní spoluknížectví, kdy funkci hlavy státu formálně vykonávají francouzský prezident a biskup ze španělského La Seu d' Urgell.

Výkonnou moc vykonává vláda, zákonodárnou jednokomorový parlament (Consell General), který se skládá z 28 členů parlamentu.

Výkonná, zákonodárná a soudní moc je plně v kompetenci Andorry.

Vzhledem k tomu, že země má necelých 80 tisíc obyvatel, jsou i obchodní aktivity omezené. Významným zdrojem příjmů je cestovní ruch a aktivity s ním spojené, bankovní sektor a služby. V Andoře působí prostřednictvím dceřiných společností řada španělských a francouzských firem.

Přestože jde o malý trh, zajímavostí je nízká sazba daně z příjmu ve výši 10 %. V posledních letech do Andorry míří řada osob a společností, které podnikají v oblasti sociálních médií a online služeb, a to z důvodu nižších daňových sazeb než v sousedních státech. Vláda v roce 2021 avizovala aktivní podporu tomuto druhu podnikání.

Andorra si v posledních letech udržuje vyrovnaný státní rozpočet, nezaměstnanost dosahuje pouhých 3 % a v roce 2021 se očekává hospodářský růst ve výši 5,8 %, přičemž země by se měla navrátit na před covidovou ekonomickou úroveň v roce 2023.

Kultura podnikání je velmi podobná ostatním jihoevropským zemím, zejména je důležitý osobní kontakt a ideálně znalost španělštiny či francouzštiny.

Základní údaje	
Hlavní město	Andorra la Vella
Počet obyvatel	78.015 (2020)
Jazyk	katalánština, španělština, francouzština
Náboženství	katolické
Státní zřízení	parlamentní spoluknížectví
Hlava státu	francouzský prezident E. Macron a biskup z La Seu d' Urgell J.E. Vives
Hlava vlády	Xavier Espot Zamora
Název měny	euro
Cestování	
Časový posun	není
Kontakty ZÚ	
Velvyslanec	Ivan Jančárek
Ekonomický úsek	Daniela Čapková
Konzulární úsek	Ivana Zandona
Czechtrade	Petra Jindrová
Czechinvest	Petra Jindrová
Ekonomika	
Nominální HDP (mld. USD)	3,154
Hospodářský růst (%)	-10,4
Inflace (%)	- 0,2
Nezaměstnanost (%)	3

Kapitoly a podkapitoly:

1 Základní informace o teritoriu

- 1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi
- 1.2 Zahraniční politika země
- 1.3 Obyvatelstvo

2 Ekonomika

- 2.1 Základní údaje
- 2.2 Veřejné finance a státní rozpočet
- 2.3 Bankovní systém
- 2.4 Daňový systém

3 Obchodní vztahy s EU a ČR

- 3.1 Obchodní vztahy
- 3.2 FTA a smlouvy
- 3.3 Rozvojová spolupráce
- 3.4 Perspektivní obory (MOP)

4 Kulturní a obchodní jednání

- 4.1 Úvod
- 4.2 Oslovení
- 4.3 Obchodní schůzka
- 4.4 Komunikace
- 4.5 Doporučení
- 4.6 Státní svátky

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

- 5.1 Vstup na trh
- 5.2 Formy a podmínky působení na trhu
- 5.3 Marketing a komunikace
- 5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 5.5 Trh veřejných zakázek
- 5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů
- 5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria
- 5.8 Zaměstnávání občanů z ČR
- 5.9 Veletrhy a akce

6 Kontakty

- 6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)
- 6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

1 Základní informace o teritoriu

Podkapitoly:

- 1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi
- 1.2 Zahraniční politika země
- 1.3 Obyvatelstvo

1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi

Oficiální název státu : Andorrské knížectví (Principat d'Andorra, Principauté d'Andorre, Principado de Andorra)

Hlava státu: Funkci hlavy státu formálně vykonávají Francie a Španělsko, konkrétně francouzský prezident a španělský biskup z La Seu d'Urgell. V Andoře samotné mají obě hlavy státu své místodržící.

Výkonná, zákonodárná a soudní moc je v kompetenci Andorry a odráží se v její plné mezinárodněprávní subjektivitě.

Charakteristika politického systému : Andorra je parlamentní spoluknížectví. Zákonodárným orgánem je jednokomorová Generální rada (Consell General), která má 28 členů volených na 4 roky. Poslední parlamentní volby proběhly 7. dubna 2019. Vítězem voleb se po třetí stala středo-pravicová strana Demokraté pro Andorru (DA), která vládla i v předchozím období.

Složení vlády: Vláda je výkonným orgánem. V jejím čele stojí předseda vlády. V roce 2019 pod vedením strany Andorští demokraté (DA) vznikla koaliční vláda spolu s Andorrskou liberální stranou (Liberals d' Andorra) a Stranou angažovaných občanů (Ciutadans Compromesos), která má parlamentní většinu 17 křesel z 28členného parlamentu.

Vládní kabinet: (k 22. 5. 2021)

- 1 předseda vlády (Cap de Govern) - Xavier Espot Zamora
- 1 vedoucí Úřadu vlády, ministr ekonomiky a podnikání - Jordi Gallardo Fernández
- 1 ministr financí a mluvčí vlády - Èric Jover Comas
- 1 ministryně zahraničních věcí - Maria Ubach Font
- 1 ministr spravedlnosti a vnitra - Josep M. Rosell Pons
- 1 ministr pro teritoriální záležitosti - Jordi Torres Falcó
- 1 ministr sociálních věcí, bydlení a mládeže - Víctor Filloy Franco
- 1 ministryně pro životní prostředí, zemědělství a udržitelnost - Silvia Calvó Armengol
- 1 ministryně cestovního ruchu - Verònica Canals Riba
- 1 ministr zdravotnictví - Joan Martínez Benazet
- 1 ministr školství a vysokých škol - Ester Vilarrubla Escales
- 1 ministryně kultury a sportu - Sílvia Riva González
- 1 ministryně státní správy a administrativní reformy - Judith Pallarés Cortés

Bližší informace včetně aktualit lze nalézt na portále andorrské vlády: www.govern.ad

Politické strany

Vládní strany:

- 1 Andorští demokraté (DA)
- 1 Andorrská liberální strana (L' A)
- 1 Strana angažovaných občanů (CC)

Opoziční a nevládní strany:

- 1 Sociálně-demokratická strana (PS)
- 1 Sociální demokracie a pokrok (SDP)
- 1 Andorra za změnu (APC)

- 1 Třetí cesta (Terceravía)
- 1 Andorští zelení (Vd'A)

1.2 Zahraniční politika země

Vzhledem k tomu, že je Andorra malou zemí (468 km²) jsou její hlavní prioritou dobré vztahy s jejími velkými "sousedy" - Francií a Španělskem.

Základním dokumentem zakládajícím tyto vztahy je Smlouva o dobrém sousedství, přátelství a spolupráci mezi Španělským královstvím, Francouzskou republikou a Andorrským knížectvím, která zahrnuje především uznání svrchovanosti ze strany Španělska a Francie, navázání diplomatických styků, podporu Andorry při vstupu do mezinárodních organizací, ochotu Španělska a Francie zastupovat zájmy Andorry ve třetích zemích nebo u mezinárodních organizací a jejich závazek poskytovat na požádání služby svých zastupitelských úřadů v těch zemích, kde je Andorra nemá.

Dobré vztahy se Španělskem byly stvrzeny v roce 2021, kdy byla Andorra hostitelskou zemí Iberoamerického summitu.

Francouzský prezident Emmanuel Macron i předseda španělské vlády Pedro Sánchez Andorru podporují v uzavření Smlouvy o přidružení s EU.

Andorra v současnosti znepokojeně sleduje dění v Katalánsku, s nímž ji pojí společný jazyk a hranice.

Vedle sousedních zemí se Andorra prioritně soustředí na rozvíjení vztahů s EU, USA a Kanadou. Zastupitelské úřady a mise má Andorra pouze v Madridu, Paříži, Bruselu, Londýně, Štrasburku, New Yorku a v Ženevě.

Dobré vztahy existují s africkými frankofonními státy (jazyková blízkost), ekonomická spolupráce se rozvíjí s Asií (především s Japonskem a Čínou). Zvláštní postavení mají Filipíny z důvodů silné filipínské komunity v zemi.

1.3 Obyvatelstvo

- 1 Počet registrovaných obyvatel: 78.015
- 1 Hustota na km²: 166 obyvatel/km²
- 1 Podíl ekonomicky činného obyvatelstva: 45 tis. , tj. 82,6%
- 1 Průměrný roční přírůstek obyvatelstva: 3,54
- 1 Průměrný věk: 41,6 let
- 1 Náboženské složení: většina katolíků
- 1 Naděje dožití: 84,5 let
- 1 Věková struktura: 0–14 let 14%, 15–64 let 72 %, nad 65 let 14%

Počet obyvatel podle státního občanství (2020)

Andořané	37 999
Španělé	19 211
Portugalci	9 083
Francouzi	3 423
Ostatní	8 299
Celkem	78 015

Zdroj: Departament d'Estadística Govern d'Andorra, údaje z 4. 5. 2021

2 Ekonomika

Podkapitoly:

- 2.1 Základní údaje
- 2.2 Veřejné finance a státní rozpočet
- 2.3 Bankovní systém
- 2.4 Daňový systém

2.1 Základní údaje

Andorra byl tradičně zemědělský stát, v poslední době však tvoří HDP především sektor služeb (cestovní ruch, bankovníctví) a obchod.

Přestože rok 2019 vykazoval dobré ekonomické výsledky, rok 2020 a krize spojená s pandemií COVID-19 významně zasáhla i Andorru.

V roce 2020 došlo v souvislosti s pandemií k propadu HDP o více než 10 %, vzrostla nezaměstnanost a podpůrná opatření vlády podnikům a OSVČ zasaženým krizí znamenala omezení investic za účelem udržení vyrovnaného státního rozpočtu.

Klíčové bylo v posledních letech uzavření dohod o zamezení dvojího zdanění se Španělskem a dalšími zeměmi či zavedení daně z příjmu fyzických osob - Andorra tím splnila požadavek EU a otevřela cestu k zahájení jednání o Asociační dohodě.

Standards & Poor ve svých analýzách k Andoře upozorňuje na stále panující zranitelnost bankovního sektoru (v kontextu jeho významné role pro tvorbu HDP) a kladně hodnotí konsolidaci vládní ekonomické politiky a poslední daňové reformy.

Andorra nepatří k zemím, které by se potýkaly s problémem nezaměstnanosti. 3 % nezaměstnaných je stále hluboce pod průměrem evropských zemí. V obdobích turisticky exponovaných (kromě roku 2020 a 2021) se země potýkala s nedostatkem kvalifikované pracovní síly.

Andorra z důvodů své rozlohy a struktury výroby tradičně vykazuje záporné saldo obchodní bilance: je závislá na dovozu řady produktů a naopak vyváží pouze omezené množství výrobků. Velká část vývozu je navíc reexport.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	1,6	1,8	-10,4	5,8	N/A
HDP/obyv. (USD/PPP)	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Inflace (%)	0,8	1	-0,2	N/A	N/A
Nezaměstnanost (%)	1,8	2,1	3	N/A	N/A
Export zboží (mld. USD)	0,132	0,128	0,163	N/A	N/A
Import zboží (mld. USD)	1,617	1,543	1,497	N/A	N/A
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-1,485	-1,415	-1,334	N/A	N/A
Průmyslová produkce (% změna)	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Populace (mil.)	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Konkurenceschopnost	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Exportní riziko OECD	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A

Zdroj: Departament d'Estadística Govern d'Andorra, WB, BCE, OECD

2.2 Veřejné finance a státní rozpočet

Od roku 2015 se díky provedení daňových reforem podařilo příjmy

Veřejné finance

státního rozpočtu radikálně navýšit, což zajistilo pozitivní rozpočtovou bilanci.

Od roku 2016 se vládě daří, mimo jiné díky příjmu z nově zavedené daně z příjmu fyzických osob, udržet rozpočet v rovnováze.

Státní rozpočet v roce 2020 byl vyrovnaný.

Andorra byl tradičně zemědělský stát, v poslední době však tvoří HDP především sektor služeb (cestovní ruch, bankovníctví) a obchod.

V letech 2012-2014 se na růstu andorrské ekonomiky negativně podepsala hospodářská krize ve Španělsku, na jehož trh je Andorra tradičně velmi silně vázána.

Spolu s postupným ozdravováním španělské ekonomiky se i výhledy andorrského hospodářství zlepšily. Přestože rok 2019 vykazoval dobré ekonomické výsledky, rok 2020 a krize spojená s pandemií Covid-19 významně zasáhla i Andorru.

V roce 2020 došlo v souvislosti s pandemií k propadu HDP o více než 10 %, vzrostla nezaměstnanost a podpůrná opatření vlády podnikům a OSVČ zasaženým krizí znamenala omezení investic za účelem udržení vyrovnaného státního rozpočtu.

Saldo státního rozpočtu (% HDP)	0
Veřejný dluh (% HDP)	48
Bilance běžného účtu (mld. USD)	N/A
Daně	
PO	10 %
FO	10 %
DPH	4,5 %

2.3 Bankovní systém

Bankovní sektor patří v Andoře k nejvyvinutějším a dodnes je zdrojem až 16 % bohatství země. Donedávna byla Andorra jedním z daňových rájů a vklady ze zahraničí byly značné.

Od r. 2009, kdy Andorra podepsala (na popud doporučení Bruselu ohledně posílení regulovanosti bankovního sektoru a většímu otevření země vůči zahraničí) s Francií tzv. Pařížskou deklaraci a s řadou států bilaterální dohody o výměně bankovních informací, už za daňový ráj považována není.

V roce 2011 dále Andorra podepsala s EU dohodu, která jí od roku 2013 umožňuje tisknout euro a celkově přibližovat bankovní sektor evropským standardům.

Počátkem roku 2015 otřásla andorrským bankovním sektorem kauza Banca Privada d'Andorra (BPA). Krize byla vyvolaná obviněním amerických institucí z praní špinavých peněz zločinných organizací a netransparentními transakcemi. Andorrská vláda v dubnu 2015 oznámila, že vytváří špatnou "banku" určenou k restrukturalizaci bankovních pohledávek (AREB), která převezme toxické úvěry BPA, spojené s jejími nečistými bankovními praktikami. Ostatní aktiva byla převedena do Vall Bank.

Od 1. 1. 2017 je v platnosti dohoda o automatické výměně daňových informací, kterou musí dodržovat všechny andorrské banky.

V Andoře působí pět bankovních domů: Andbank, Grup Crèdit Andorrà, MoraBanc, Vall Banc a BancSabadell d'Andorra.

Plánované reformy i mezinárodní tendence směřující ke globalizaci bankovního sektoru vedly dvě z andorrských bank (Andbank, Grup Crèdit Andorrà) k otevření svých aktivit v zahraničí, zejména ve Španělsku.

Hlavní andorrskou bankou je Crèdit Andorra, která byla zároveň v letech 2017-2020 oceněna jako nejlepší bankovní skupina země a stala se první andorrskou bankou, jež se ocitla na prestižním seznamu nejoceňovanějších soukromých bank Financial Times The Banker y PWM s cenou Global Private Banking Awards. Porota ocenila zejména mezinárodní úroveň banky (zastoupení v 10 zemích) a dále její stabilitu a dlouholetou silnou pozici na finančním trhu (likvidita 59,35 %, solventnost 17,8 %).

Crèdit Andorra nabízí služby obchodní soukromé banky pro Andorru i zahraničí, má pobočky mj. ve Španělsku, Lucembursku, Švýcarsku, USA či v Mexiku.

2.4 Daňový systém

Andorra podnikla v reakci na celosvětovou finanční krizi z roku 2008 celou řadu zásadních kroků k reformě svého ekonomického a finančního systému. Ty měly za cíl posílení odolnosti a konkurenceschopnosti ekonomiky, konsolidování rozpočtové politiky či přilákání zahraničních investorů.

Hlavním cílem bylo zemi zbavit zemi nálepky „daňového ráje“ prostřednictvím zavádění opatření na větší transparentnost bankovních toků a lepší výměnu daňových informací (AD přejala do své legislativy celou řadu mezinárodních regulací, standardů a norem, včetně některých důležitých předpisů EU, a připojila se k mezinárodnímu úsilí v boji proti terorismu, praní špinavých peněz či korupci).

Implementace přísnější legislativy a zavádění institucionálního dohledu v oblasti daňové politiky a bankovních toků však s sebou AD přinesla též nezanedbatelný úbytek příjmových zdrojů, neboť někteří klienti se přesunuli do „bezpečnějších“ daňových rájů.

V roce 2013 byla podepsána historicky první bilaterální smlouva s ČR - Dohoda o výměně informací v daňových záležitostech.

V roce 2016 uzavřela Andorra s EU dohodu o fiskální transparentnosti, jež by měla zabránit daňovým únikům občanů EU na andorrském území. Součástí daňové reformy byla implementace nových daní, přímých i nepřímých, na základě doporučení EU a MMF.

Firmy platí od roku 2012 v Andoře daň z příjmu ve výši 10 %.

Roku 2013 země také zavedla jednotnou sazbu DPH ve výši 4,5 % a sníženou DPH 1 % (některé základní potraviny, vodu, léky a zdravotní služby).

V roce 2015 byla zavedena daň z příjmu fyzických osob. Osoby s příjmem do 24 000 euro ročně daň z příjmu neplatí, mezi 24 000 a 40 000 euro ročně odvádějí daň z příjmu ve výši 5 %, osoby pobírající větší částku pak odvádějí 10 %.

Bankovní a finanční služby podléhají režimu 8% daně.

Země uzavřela v letech 2016-2020 řadu dohod o zamezení dvojímu zdanění.

V prosinci 2018 rozhodla EU o vyřazení Andorry z tzv. černé listiny daňových rájů.

V roce 2020 Andorra přistoupila do Mezinárodního měnového fondu.

3 Obchodní vztahy s EU a ČR

Podkapitoly:

- 3.1 Obchodní vztahy
- 3.2 FTA a smlouvy
- 3.3 Rozvojová spolupráce
- 3.4 Perspektivní obory (MOP)

3.1 Obchodní vztahy

Obchodní bilance za posledních 5 let

Obchodní bilance (mil. EUR)

	2016	2017	2018	2019	2020
Export z EU (mil. EUR)	90,8	106	112	114	143
Import do EU (mil. EUR)	1 226,1	1 308	1 369	1 378	1 311
Saldo s EU (mil. EUR)	-1 135,3	-1 202	-1 257	-1 264	-1 168

Zdroj: Departament d'Estadística Govern d'Andorra

Španělsko je pro Andorru v obou směrech (vývoz i dovoz) tradičně zásadním obchodním partnerem: obrat přesahuje 60 % celkového obchodu Andorry a meziročně pravidelně mírně stoupá. Kromě Číny tvoří většinu obchodních partnerů Andorry země EU či evropské země (Švýcarsko, Norsko). Francie byla před cca deseti lety z hlediska svého vývozu do Andorry na podobné úrovni jako Španělsko, snižující se tendence se dá zčásti vysvětlit rozhodnutím řady francouzských podniků exportovat do Andorry prostřednictvím svých španělských poboček.

Komoditní struktura

Hlavními položkami dovozu 2020 jsou:

- 1 Kód 97 – Umělecká díla, sběratelské předměty a starožitnosti - 17%
- 1 Kód 87 – Vozidla, jiná než kolejová, jejich části, součásti a příslušenství – 11,5%
- 1 Kód 27 - Nerostná paliva, minerální oleje a produkty jejich destilace; živičné látky; minerální vosky – 5,6%
- 1 Kód 85 – Elektrické stroje, přístroje a zařízení a jejich části a součásti; přístroje pro záznam a reprodukci zvuku – 5,5%

Obchodní výměna s ČR (mil. CZK)

	2016	2017	2018	2019	2020
Export z ČR (mil. CZK)	46,7	214,7	61,01	56,8	35,2
Import do ČR (mil. CZK)	6,4	4,9	5,51	4,4	4,6
Saldo s ČR (mil. CZK)	40,3	209,8	55,5	52,4	30,6

Zdroj: ČSÚ

3.2 FTA a smlouvy

Andorra má s EU uzavřeno několik dohod o spolupráci a obchodu.

V roce 1990 byla mezi Andorrou a EHS podepsána Dohoda o celní unii, která vstoupila v platnost v roce 1991.

V roce 2004 byla uzavřena **Dohoda o spolupráci mezi Evropskými společenstvími a Andorrou**, která aktualizovala a obsahově rozšířila dohodu z roku 1990, tím, že založila rámec spolupráce v oblasti životního prostředí, dopravy, kultury, regionální politiky, veterinární péče a regionální politiky.

Andorra není součástí schengenského prostoru.

Od roku 2003 má však s Francií a se Španělskem podepsanou **Dohodu o pohybu a pobytu občanů třetích států**, která umožňuje vstup do země všem, kteří mají právo na vstup do Španělska nebo Francie. Tři smluvní státy společně koordinují své vízové povinnosti a Andorra se de facto řídí schengenskými vízovými požadavky.

V roce 2004 byla podepsána také **Dohoda o zdanění příjmů z úspor**, která zajišťuje nastavení rovnocenných opatření na území Andorry podle Evropského společenství, aby bylo možné efektivně zdanit příjmy z úspor formou úrokových sazeb.

Používání eura stvrzeno koncem roku 2011 podepsáním **Dohody o monetární unii mezi EU a Andorrou**. Dohoda umožňuje Andoře užívat měnu a od června 2013 i razit vlastní euromince.

V roce 2013 byla na popud Andorry zahájena jednání o revizi dohody, která vyústila v únoru 2016 v podpis nové **Dohody o automatické výměně informací o finančních účtech**, zaměřené na zlepšení mezinárodní daňové spolupráce a zamezení daňových úniků.

V rámci daňové reformy, která započala v roce 2012, byla např. zavedena daň z příjmu právnických a fyzických osob ve výši 10 %.

V roce 2015 byla zahájena jednání o **Dohodě o přidružení s EU**. Cílem dohody je zajistit jednotnou úpravu pro přístup těchto zemí na vnitřní trh a sladění národního hospodářství s jednotlivými sektorovými politikami EU.

V roce 2020 se Andorra stala 190. zemí **Mezinárodního měnového fondu**.

3.3 Rozvojová spolupráce

Andorra realizuje svou rozvojovou politiku s cílem efektivní a flexibility, jako její rámec považuje přijaté závěry v Pařížské deklaraci a Akčním plánu Akkry.

Za rozvojovou spolupráci je zodpovědné Ministerstvo zahraničních věcí, které jí věnuje 17,5 % svého rozpočtu. Kromě státní správy se na konkrétních projektech rozvojové spolupráce podílí řada andorrských nevládních a neziskových organizací.

Rozpočet na rozvojovou spolupráci a humanitární pomoc byl stanoven na rok 2021 ve výši 798.028 euro.

Sektorově rozvojová politika země sleduje tyto cíle: ochrana slabých vrstev obyvatelstva (zejména žen a dětí), správa vodních zdrojů, udržitelný rozvoj, boj proti klimatickým změnám, chudobě a podpora vzdělání.

Geograficky jsou priority rozmístěny následovně:

Prioritní skupina č. 1 (hlavní priorita): v Africe Burkína Faso, Kamerun, Etiopie, Gabon, Madagaskar, Mali a Středoafrická republika; v Asii Kambodža a Filipíny; v Latinské Americe Kolumbie, Haiti a Dominikánská republika; v Evropě Bosna Hercegovina a Kosovo.

Prioritní skupina č. 2 (střední priorita): v Africe Kapverdy, Maroko, Mozambik, Niger, RDC, Uganda, Rwanda, Benin, Burundi, Komory, Guinea, Guinea-Bissau, Togo a Čad; v Asii Afghánistán, Kyrgyzstán a Nepál; v Latinské Americe Bolívie, Salvádor, Guatemala a Nikaragua; v Evropě Moldavsko.

Prioritní skupina č. 3 (běžná priorita): ostatní země Iberoamerického summitu, Frankofonie a země uvedené na seznamu organizací jako PNUD či Světová banka jako rozvojové. Detailní informace k vládním programům rozvojové spolupráce (spolu s projekty Agendy 2030) lze nalézt na příslušných webových stránkách, včetně plánu na projekty pro rok 2021: <http://www.exteriors.ad/en/multilateral-affairs-and-cooperation/international-cooperation-for-development>

3.4 Perspektivní obory (MOP)

Nejperspektivnější položky pro český export, odvětví pro investice, privatizační a rozvojové projekty

Vzhledem k malé rozloze země a s tím související relativně drahé ceně půdy je těžko představitelný rozvoj exportních a investičních aktivit spojených s vytvářením platformy pro průmyslovou výrobu apod. Naopak jako stále zajímavější se jeví některé specializované oblasti služeb, např. marketing, online prodejní kanály, servisní telefonní linky a konzultační aktivity, zejména v oblasti duševního vlastnictví. Zároveň na

váze získávají zahraniční aktivity v sektoru vědy a výzkumu, online zábavy, pro něž andorrská vláda vytváří vstřícné podmínky.

- ▶ Marketing
- ▶ Online prodejní kanály
- ▶ Servisní telefonní linky
- ▶ Online zábava, sport
- ▶ Oblasti duševního vlastnictví
- ▶ Věda a výzkum

4 Kulturní a obchodní jednání

Podkapitoly:

- 4.1 Úvod
- 4.2 Oslovení
- 4.3 Obchodní schůzka
- 4.4 Komunikace
- 4.5 Doporučení
- 4.6 Státní svátky

4.1 Úvod

Kultura obchodního jednání v Andoře má jihoevropské charakteristiky.

Důležitý je osobní přístup, mezilidské vztahy a ideálně znalost jazyka (španělština, francouzština, u mladší generace lze anglicky).

Pro navázání kvalitních obchodních partnerství je třeba počítat s nutností několika osobních jednání s partnerskou společností.

4.2 Oslovení

Andorské obchodní vztahy jsou založeny na osobním přístupu.

Ze začátku se doporučuje telefonický kontakt. Ani ve fázi počátečního dopisování by neměla být zanedbávána telefonická komunikace.

Za účelem navázání spolupráce a podepsání kontraktu je dobré věnovat čas opakovanému osobnímu setkání, nejprve v kanceláři, poté u oběda v restauraci.

Ačkoliv rutinní záležitosti se vyřizují formou e-mailu, obchodní vztahy vnikají z osobních setkání.

Oslovení začíná zkratkou pro pán/paní (Señor/Señora), následuje první nebo obě příjmení.

Andořané mají dvě příjmení – jedno po otci, druhé po matce (např. Joan Martí Pujol). Většinou se ale v oslovení používá to první za křestním jménem (Sr. Martí). Prvotní oslovení je vždy ve formě vykání.

V navazujících jednáních a korespondenci se již často používá jen křestní jméno a na české poměry se také dříve přechází k tykání. K tomu dochází spontánně, nikoliv jako u nás nabídkou tykání.

Společnost si nepotrpí na tituly, ale na společenské postavení v rámci firemní hierarchie.

Zejména bývají respektovány vysoce postavené osoby.

Andořané mají také větší respekt ke starším lidem.

4.3 Obchodní schůzka

O schůzku je vhodné žádat alespoň s několikadenním předstihem.

První kontakt by se měl rozhodně realizovat telefonicky.

Detaily se pak řeší prostřednictvím e-mailové komunikace. Je však dobré před schůzkou telefonický kontakt nezanedbávat.

Kvůli jasné dané hierarchii ve firmách je třeba počítat s tím, že se jednání zúčastní více zástupců firmy, jak obchodní partner, tak jeho nadřízený.

Andořané si velmi potrpí na upravený vzhled. Na obchodní jednání se tedy doporučuje vzít klasický oblek s kravatou, který bude odpovídat módním trendům. Samozřejmě jsou i čisté vyleštěné boty. Dbát by se mělo i na střih vlasů, u dam na vhodné líčení.

K prvnímu jednání dochází v kanceláři firmy, nicméně další se již mohou odehrávat v restauraci u oběda či v kavárně.

Vizitky se vyměňují na počátku první schůzky.

Obchody se pak uzavírají při obchodních večeřích či obědech v restauraci.

Co se útraty za oběd/večeři týče, záleží na povaze schůzky. Většinou se avizuje předem, kdo koho pozve.

Pokud chcete předat na schůzce dary, volte spíše menší. Pokud chcete partnera obdarovat, doporučujeme lahev kvalitního alkoholu. Pokud Vás partner obdaruje, dárek rozbalte a vyjádřete potěšení.

V jednacím týmu by měl být zástupce obchodního oddělení, ideálně ředitel, a rovněž alespoň jeden technický pracovník, jenž bude schopen představit nabízený produkt z technického hlediska.

Na věku ani genderovém složení týmu v Andoře nezáleží.

4.4 Komunikace

Andořané jsou komunikativní a otevření lidé.

Na obchodních schůzkách se však většinou chovají profesionálně a přílišné emoce nedávají najevo. Navazování obchodní spolupráce mnohdy trvá delší dobu oproti našim zvyklostem. Pokud se však firmě podaří dohodnout kooperaci s místní firmou, získá tím spolehlivého a loajálního obchodního partnera a může počítat s dlouholetou spoluprací.

V rámci obchodních vztahů Andořané upřednostňují jasné a stručné jednání. Zástupce firmy by měl být na jednání vždy dobře připraven. Po seznámení se přechází k jádru věci. Na úvod se očekává krátká prezentace firmy a jejich úspěchů. Také je vhodné zmínit ekonomická pozitiva ČR. Je dobré argumentovat jasně bez zbytečných detailů a vrácení se k předešlým tématům. Na konci určitě nezapomeňte na shrnutí obsahu.

Během jednání je nutné počítat s přestávkami na kávu, během nichž dochází k neformálním rozhovorům. Nejvhodnějším tématem k neformální konverzaci je pravděpodobně rodina. Hovořit lze rovněž o koníčcích, gastronomii či sportu. Při komunikaci je žádoucí vyhnout se tématům, které se týkají politiky, separatistických tendencí některých regionů, víry a jiných kontroverzních námětů.

Co se týče problematiky času, pracovní doba je v Andoře volnější a jiná oproti zvyklostem v ČR. Andořané mají v časovém rozmezí 14:00 do 16:30 obědovou pauzu. Nedoporučuje se tedy v tuto dobu volat. Nicméně během oběda lze s partnerem vyřešit spoustu věcí. Někdy bývá obědová pauza i delší a může se překloupat v obchodní večeři. Ve firmách se běžně pracuje až do večerních hodin, pracovníci bývají k dispozici až do 19. hodin. Naopak v 8 hodin ráno jen výjimečně ve firmě někoho zastihnete. Obchodní jednání je vhodné plánovat nejdříve od 9:00 ráno. Ačkoliv Češi mají vůči dochvilnosti Andořanů předsudky, na obchodní jednání dorazí většinou včas. Toleruje se cca desetiminutové zpoždění z obou stran. Rovněž je dobré sledovat státní a regionální svátky, při nichž se standardně nepracuje.

Přestože angličtina stále více proniká do obchodních vztahů, zejména u větších firem, i nadále je upřednostňována španělština. Na jednání se doporučuje mít s sebou tlumočníka, kterého může doporučit i Velvyslanectví ČR v Madridu. Co se týče obchodních materiálů, rozhodně se vyplatí mít je zhotovené i ve španělštině. Obecně platí, že čím menší firma, tím klesá jazyková vybavenost. Při úvodní e-mailové konverzaci si lze vystačit s angličtinou. Většina vyššího managementu anglicky umí, nicméně při jednáních se Andořané cítí výrazně komfortněji ve svém rodném jazyce.

Při obchodních jednání v kanceláři není běžné podávat alkohol, nicméně při obchodním obědě či večeři se zejména víno stává neodmyslitelnou součástí. Samozřejmě však je nutné zachovávat přiměřenou míru. V Andoře nebývá zvykem zvat obchodní partnery domů. Stejně tak se to neočekává ani od českého obchodního zástupce. Většina jednání probíhá v kancelářích, nebo v méně formálním prostředí, v restauracích či kavárnách.

V Andoře je sice převážná většina katolického vyznání, nicméně víra se nepromítá do obchodních vztahů.

4.5 Doporučení

Na trhu panuje obecně velká konkurence. Diskuze o cenách bývá dlouhá a tvrdá. Andorští obchodníci se v cenách orientují velmi dobře a mají jasnou představu o správné ceně. Důležité je si na jednání připravit argumenty a ponechat rezervu v marži pro neočekávané náklady.

Doporučuje se také rychlé jednání a závazné rozhodnutí o ceně potvrdit co nejdříve písemně.

Cena přesto není vždy nezbytně rozhodujícím faktorem. Velmi často rozhoduje o úspěchu i design výrobku. Je proto dobré dbát na vzhled prospektů a webových stránek. Ty by měly být moderní a srozumitelné.

Při vstupu na andorský trh se vyplatí využít místního distributora, jenž má síť svých obchodních partnerů. Před uzavřením exkluzivní smlouvy je možné využít tzv. testovacího období, při němž má firma možnost prověřit partnerovy obchodní schopnosti. Některé firmy se také vydávají cestou založení pobočky či reprezentační kanceláře.

Při realizaci této varianty je výhodné spolupracovat s místní účetní či daňovou firmou. Doporučením je také prověřovat své potenciální partnery se v Andoře a nechat si posoudit návrh smlouvy místním právníkem.

Na andorském trhu opět dochází k růstu střední a nižší třídy, což zvyšuje poptávku po nových kvalitních značkách za rozumnou cenu. Vzhledem k tomu, že se jedná o trh s velkou konkurencí, uspět mohou zejména firmy, jež nabízí inovativní, moderní, designová a zároveň finančně dostupná řešení.

Před vstupem na trh je vždy nutné jeho zmapování.

4.6 Státní svátky

Hlavní andorrské svátky:

1. leden - Nový rok

14. březen - Den ústavy

8. září - Svátek patronky Andorry (Meritxell)

25. prosinec - Vánoce

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

Podkapitoly:

- 5.1 Vstup na trh
- 5.2 Formy a podmínky působení na trhu
- 5.3 Marketing a komunikace
- 5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 5.5 Trh veřejných zakázek
- 5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů
- 5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria
- 5.8 Zaměstnávání občanů z ČR
- 5.9 Veletrhy a akce

5.1 Vstup na trh

Vzhledem k tomu, že andorrský trh je malý, není třeba předpokládat výrazné výdaje na propagační aktivity, naopak je však třeba dbát na to, aby klienti odcházeli spokojení: nejlepší reklamou je stále doporučení přátel.

Pro dobré uplatnění doporučujeme prezentace výrobků i jejich označení realizovat ve španělštině či francouzštině – nápisy na obalech v katalánštině budou vítaným gestem a mohou napomoci zájmu běžného spotřebitele.

Využití vhodně vybraného místního zástupce je výhodou, zejména jedná-li se osobu znající terén a místní zvyklosti.

5.2 Formy a podmínky působení na trhu

Informace o možnostech zřízení obchodní společnosti ve zjednodušeném režimu nalézt na:

Información sobre creación de empresas Creating a company in Andorra - Actúa Empresa e Innovación (www.actua.ad)

Další doplňující informace o náležitostech zřízení firmy a podnikání lze nalézt na stránkách andorrské obchodní komory.

Pro zápis nově vznikající firmy do obchodního rejstříku jsou k roku 2021 platné tyto jednorázové poplatky:

- Společnost s ručením omezeným: 1016,67 euro (požadovaný základní kapitál 3.000 euro)
- Akciová společnost: 1480,54 euro (požadovaný základní kapitál 60.000 euro)
- OSVČ: 457,88 euro - měsíční poplatek za zdravotní a sociální pojištění

5.3 Marketing a komunikace

V zemi se hojně využívá nových forem reklamy na internetu či prostřednictvím platforem jako je Facebook, Twitter, Instagram.

V případě, že je cílovou skupinou obyvatelstvo věkové skupiny 55+, doporučujeme využití místní televize, periodik či rozhlasu.

Billboardy a další reklamní plochy lze využít, jejich cena je však vzhledem k malé rozloze země velmi vysoká.

Personální agentury

Temporal Quality

Andjobnow

Randstad ETT

Grup Montaner

Reklamní agentury

Wow comunicació

Xelmy

Pixel Concepte

5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví

Otázkou ochrany duševního vlastnictví, včetně průmyslových známek a patentů, se zabývá vládní Agentura ochranných známek OMPA (Oficina de Marques del Principat d'Andorra).

5.5 Trh veřejných zakázek

Veřejné zakázky nejsou v Andoře centrálně uváděny na jednom místě, státní podniky i vláda je vypisují zpravidla na svých webových stránkách

Veřejné soutěže se publikují např. na stránkách parlamentu

Consell General Principat d'Andorra - Concursos públics i edictes

Užitečná je i specializovaná kapitola andorrské státní telekomunikační firmy Andorra Telecom

Telecom

5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů

Andorra nepatří mezi země, které by prokazovaly riziko ohledně platební morálky či ochrany investic.

V případě obchodního sporu je možno se obrátit na některou z mezinárodních advokátních kanceláří specializovaných na obchodní právo, které sídlí většinou v hlavním městě Andorra la Vella.

Commercial and CorporateLaw

Lawyers Andorra

5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria

Čeští občané mohou do Andorry vstupovat a pobývat na jejím území bez víz jako turisté až 90 dnů, potřebují cestovní pas.

V dalších ohledech je Andorra z hlediska bezpečnosti standardní evropskou zemí bez větších rizik, naopak je známá přetrvávající velmi nízkou mírou pouliční a drobné kriminality.

5.8 Zaměstnávání občanů z ČR

Pro zaměstnávání občanů z ČR platí stejná pravidla jako pro zaměstnání všech cizinců: je nutno získat po zajištění pracovního místa pracovní povolení, které vydává Ministerstvo vnitra.

Jejich počet se řídí každoročně definovanými kvótami.

Následně je třeba se zaregistrovat u andorrské sociální správy, která vydá doklad o pokrytí základního sociálního a zdravotního zabezpečení.

Bližší informace o všech nezbytných krocích lze nalézt v anglické verzi webových stránek Andorrské obchodní komory.

Evropský průkaz zdravotního pojištění v Andoře neplatí.

Zásadně proto nedoporučujeme cestovat do Andorry bez sjednaného cestovního zdravotního pojištění.

V případě, že budete ošetřeni nad rámec cestovního pojištění, budete platit veškeré náklady na místě.

5.9 Veletrhy a akce

Hlavní veletržní akcí je každoročně FERIA Andorra la Vella, která je zaměřena na turistiku, volný čas a sporty.

Letos se bude konat 42. ročník ve dnech 22.-24. 10. 2021.

Kromě toho se sporadicky konají menší veletrhy (gastronomický, vinný apod.), které jsou vypisovány nepravidelně.

6 Kontakty

Podkapitoly:

- 6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)
- 6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu

Velvyslanectví ČR v Madridu

Avenida Pío XII, 22 - 24

28016 Madrid

Tel.: +34 91 353 18 80

E-mail: madrid@embassy.mzv.cz www.mzv.cz/madrid

Obchodní oddělení - commerce_madrid@mzv.cz

Konzulární oddělení - consulate_madrid@mzv.cz

Služba v mimopracovní době: tel. +34 699 982 307

Pracovní doba je od 8:00 –16:30 (po-pá), úřední hodiny konzulárního oddělení pro veřejnost jsou: 10–12 hod. (po, út a čt), st - 10-14 hod.

Spojení MHD: metro trasa 9 - stanice "Pío XII" nebo bus linky 16, 29 a 150.

Honorární konzulát ČR v Andorra la Vella

Joan Torres Puig - honorární konzul

C/ del Fener 11-13, Edifici Eland Unió 1-4

Andorra la Vella

Tel.: +376 862 800, +376 326121

E-mail: andorra@honorary.mzv.cz

Úřední hodiny: úterý v sudé týdny 17-19,30 hodin - schůzky po předchozí dohodě

6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)

Jednotné tísňové volání záchranné služby: 112

Policie: 110

Rychlá lékařská pomoc : 116

Hasiči: 118

6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

Andorrská vláda - www.govern.ad

Ministerstvo zahraničních věcí - www.exteriors.ad

Ministerstvo práce - www.treball.ad

Andorrská obchodní komora - www.ccis.ad

Obchod a spotřeba - www.comerc.ad

Zahraniční obchod - www.duana.ad

Asociace andorrských bank - www.andorranbanking.ad

Andorrský finanční úřad - www.impostos.ad

Sociální správa - www.cass.ad

Oficiální věstník - www.bopa.ad

Statistické údaje - www.estadistica.ad

Institut andorrských studií - www.iea.ad

Andorrská univerzita - www.uda.ad

Turistické informace visitandorra.com - www.turisme.ad

Muzea a památky www.cultura.ad

Deník Andorra www.diariandorra.ad